

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΜΟΣΧΑΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

ΕΤΟΥΣ 2020
(ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2019)

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΔΙΜΕΡΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ**

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΑΣ	3
2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	3
2.1. ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ.....	5
2.2. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	5
2.3. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	6
2.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 2020.....	6
2.5. ΔΙΕΘΝΗΣ ΘΕΣΗ ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ	6
3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ.....	6
3.1. ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ.....	6
3.2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	7
4. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	7

1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΑΣ

ΕΚΤΑΣΗ	144.100 τ.χλμ.
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	9,3 εκ.
ΓΛΩΣΣΑ	Τατζικική (περσική διάλεκτος) (ομιλούμενες: ρωσικά, ουζμπέκικα, αγγλικά)
ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ- ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	Dushanbe -
ΝΟΜΙΣΜΑ	Somoni (1€ = 12,2 TJS 19.10.2020)

Το Τατζικιστάν, με το χαμηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα μεταξύ των 15 πρώην Σοβιετικών Δημοκρατιών ανεξαρτητοποιήθηκε το 1992. Ο πενταετής εμφύλιος πόλεμος (1992-1997) που ακολούθησε της ανεξαρτησίας, επέφερε πολιτική και οικονομική αποσταθεροποίηση της χώρας και τεράστιες απώλειες ανθρώπινου δυναμικού.

Από το 1998, η οικονομία εμφανίζει τα πρώτα σημάδια ανάκαμψης, κυρίως, χάρη στη συνεργασία της χώρας με διεθνείς δωρητές. Αν και σημειώνεται βελτίωση των μακροοικονομικών δεικτών, η περίκλειστη χώρα υπολείπεται σε υποδομές και οργάνωση διοίκησης και παραμένει δέσμια των ιδιαιτεροτήτων της γεωγραφικής της θέσης και της γειτνίασης με το Αφγανιστάν.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το Τατζικιστάν, με πληθυσμό 9,1 εκ. κατοίκους, είναι μια φτωχή ορεινή χώρα με οικονομία κυριαρχούμενη από την εξόρυξη ορυκτών, την επεξεργασία μετάλλων, τη γεωργία και την εξάρτηση από εμβάσματα πολιτών που εργάζονται στο εξωτερικό. Ο ορυκτός πλούτος περιλαμβάνει ασήμι, χρυσό, ουράνιο, αντιμόνιο, βολφράμιο και άνθρακα, αφήνοντας τη χώρα ευάλωτη στις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών.

Η βιομηχανία αποτελείται κυρίως από μικρά παρωχημένα εργοστάσια επεξεργασίας τροφίμων και ελαφρά βιομηχανία, σημαντικές υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις και μια μεγάλη εγκατάσταση αλουμινίου, η οποία λειτουργεί σήμερα πολύ κάτω από την παραγωγική της ικανότητα. Κατά την τελευταία δεκαετία, η εθνική οικονομία έχει σημειώσει σταθερή άνοδο (ρυθμοί της τάξης του 7%) με σταθερή μείωση της φτώχειας (από 83%, το 2000 σε 27,4%, το 2018) και ανάκαμψη των μεταναστευτικών εμβασμάτων.

Ωστόσο, ο ρυθμός δημιουργίας θέσεων εργασίας δεν είναι ικανοποιητικός, αφήνοντας την οικονομία ευάλωτη σε εξωτερικούς κραδασμούς, με το ρόλο του ιδιωτικού τομέα να παραμένει περιορισμένος, συμβάλλοντας μόνο στο 13% της επίσημης απασχόλησης και στο 15% των συνολικών επενδύσεων. Το επίπεδο διαβίωσης στις αγροτικές περιοχές είναι χαμηλό, καθώς μόνο το 36% του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές έχει πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό. Οι ακραίες κλιματολογικές συνθήκες και οι φυσικές καταστροφές καθιστούν τη χώρα ευάλωτη,

όσον αφορά στην διαχείριση του περιβάλλοντος. Μεταξύ του 1992 και του 2016, φυσικές και κλιματικές καταστροφές οδήγησαν σε απώλειες ΑΕΠ ύψους περίπου \$1,8 δισ., οι οποίες επηρέασαν σχεδόν 7 εκ. ανθρώπους.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, το ΑΕΠ ανήλθε στα \$7,5 δισ., το 2018, καταγράφοντας ρυθμό αύξησης 7,3% και 7,5% το α' εξάμηνο του 2019, συνεπεία της ανάπτυξης που παρουσίασαν ο πρωτογενής (+9%), ο δευτερογενής (12,5%) και ο τριτογενής τομέας (+9%). Σημαντικό ρόλο επίσης έχουν διαδραματίσει οι εξαγωγές, οι δημόσιες επενδύσεις και η εισροή εμβασμάτων. Όσον αφορά στις άμεσες ξένες επενδύσεις, οι κινεζικές εισροές, στον τομέα των ορυκτών, συνέβαλαν, από 0,9% του ΑΕΠ το 2017 σε 2,6% το 2018. Όσον αφορά στο χρηματοπιστωτικό τομέα, εκτός από δύο προβληματικές τράπεζες, συνεχίζεται η ανοδική πορεία από την τραπεζική κρίση του 2016, με βελτιώσεις στην ποιότητα του πιστωτικού χαρτοφυλακίου (το μερίδιο των μη εξυπηρετούμενων δανείων μειώθηκε από 30% το 2018 σε 27% μέχρι τον Ιούνιο του 2019). Παράλληλα, η Εθνική Τράπεζα του Τατζικιστάν έχει προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις της τραπεζικής εποπτείας και της εγγύησης των καταθέσεων.

Η Εθνική Στρατηγική Ανάπτυξης (NDS) έως το 2030 έχει θέσει ως στόχο την αύξηση του εγχώριου εισοδήματος κατά 3,5 φορές έως το 2030 και τη μείωση της φτώχειας κατά το ήμισυ. Η εισροή άμεσων ξένων επενδύσεων προβλέπεται να παραμείνει μέτρια, αντικατοπτρίζοντας τις ελλείψεις στο επιχειρηματικό περιβάλλον του Τατζικιστάν. Η ανάπτυξη είναι πιθανό να υποστηριχθεί και από τα μεγάλα προγράμματα δημόσιων επενδύσεων που οι αρχές έχουν δεσμευτεί να εφαρμόσουν προτού η χώρα γιορτάσει την 30ή επέτειο της ανεξαρτησίας της το 2021.

Η πορεία των οικονομικών δεικτών το 2019 παρέμεινε εν γένει θετική, με αύξηση του ΑΕΠ και των εξαγωγών. Παρά ταύτα, το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζει κάτω από το επίπεδο της φτώχειας και κύριο έσοδο για την οικονομία αποτελούν τα μεταναστευτικά εμβάσματα (κυρίως προέλευσης Ρωσίας).

Το Τατζικιστάν, πάντως, διαθέτει πλούσια αποθέματα νερού, ορυκτό πλούτο και μέταλλα. Ο πρωτογενής τομέας (περί 20% του ΑΕΠ) στηρίζεται στην εντατική καλλιέργεια βαμβακιού και σε αυτόν απασχολείται το 30% του εργατικού δυναμικού. Σημειώνεται ότι το Τατζικιστάν αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους παραγωγούς βαμβακιού παγκοσμίως.

Ο δευτερογενής τομέας (περί 29,4% του ΑΕΠ) απασχολεί το 20% του εργατικού δυναμικού, κυρίως στους κλάδους των μεταλλικών κατασκευών και της κλωστοϋφαντουργίας, ο δε τριτογενής τομέας (περί 47,6% του ΑΕΠ) απασχολεί το 50% του εργατικού δυναμικού. Ο κυριότερος κλάδος της βιομηχανίας του Τατζικιστάν είναι τα προϊόντα μετάλλων (αλουμίνιο, άργυρο και χρυσό, ψευδάργυρο). Παράλληλα, σημαντική είναι η κλωστοϋφαντουργία και η βιομηχανία τροφίμων. Η βιομηχανία παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος παρουσιάζει επίσης ενδιαφέρον με δυνατότητες ανάπτυξης στον τομέα της υδροηλεκτρικής ενέργειας.

Το Τατζικιστάν διαθέτει, επίσης, μεγάλο ορυκτό πλούτο. Συγκεκριμένα, διαθέτει τα μεγαλύτερα αποθέματα της Κεντρικής Ασίας σε άνθρακα, σημαντικά κοιτάσματα χρυσού, αργύρου, ουράνιου, βωξίτη κ.α., καθώς και περιορισμένα κοιτάσματα φυσικού αερίου και πετρελαίου.

2.1. ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη Τατζικιστάν

	2015	2016	2017	2018	2019
Ονομαστικό ΑΕΠ (\$ ΗΠΑ δις)	6,9	7,0	6,9	7,5	8,1
Μεταβολή ΑΕΠ %	6,2	6,9	7,1	7,3	7,5
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (\$ ΗΠΑ)	807	799	777	826	875
Ανεργία	2,2	2,3	2,1	0,0	-
Πληθωρισμός	5,7	6,0	7,3	3,9	8,0
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-2,0	-9,0	-6,0	-2,8	-2,1
Πρωτογενές ισοζύγιο (% ΑΕΠ)			-5,5	-1,6	-1,3
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	34,7	42,1	50,4	47,9	45,2
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-6,9	-4,2	2,1	-5,0	-2,3
Συναλλαγματική Ισοτιμία (vs \$ ΗΠΑ)	6,99	7,88	8,82	9,43	9,69
Βασικό επιτόκιο %	8,0	11,0	16,00	14,00	12,25

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα, www.focus-economics.com

2.2. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Το Τατζικιστάν εξάγει κυρίως αλουμίνιο, βαμβάκι και ηλεκτρική ενέργεια, εισάγει δε ως επί το πλείστον προϊόντα πετρελαίου, τρόφιμα και μηχανήματα και εξοπλισμό.

Πίν. 2 Εξωτερικό εμπόριο Τατζικιστάν (αξία σε δις \$ ΗΠΑ)

	2015	2016	2017	2018	2019	2019/2018
Εξαγωγές αγαθών	0,89	0,89	1,19	1,07	1,17	9,35%
Εισαγωγές αγαθών	3,43	3,03	2,77	3,14	3,34	6,37%
Εμπορικό ισοζύγιο	-2,5	-2,14	-1,58	-2,07	-2,1	1,45%
Εξαγωγές υπηρεσιών	25,2	23,1	25,2	24,2	24,2	0
Εισαγωγές υπηρεσιών	46,2	37,4	37,4	45,8	48,8	6,55
Ισοζύγιο υπηρεσιών	-21	-14,3	-12,2	-21,6	-24,6	13,8

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Τατζικιστάν

Η Ρωσία, το Καζακιστάν και η Κίνα αποτέλεσαν τους σημαντικότερους προμηθευτές του Τατζικιστάν το 2019 ακολουθούμενες από την Τουρκία και το Ουζμπεκιστάν.

Η Τουρκία είναι και ο σημαντικότερος προορισμός προϊόντων Τατζικιστάν ακολουθούμενη από την Ελβετία, το Καζακιστάν και το Ουζμπεκιστάν.

2.3. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Κυριότερος άμεσος ξένος επενδυτής στο Τατζικιστάν είναι η Κίνα και ακολουθούν η Ρωσία, η Μ. Βρετανία, η Ελβετία και η Τουρκία. Μεταξύ των επενδυτών συγκαταλέγονται και οι Κύπρος, οι Παρθένοι νήσοι και το Χονγκ Κόνγκ.

Πίνακας 3: Ροή άμεσων ξένων επενδύσεων (αξία σε δις \$ ΗΠΑ)

	2015	2016	2017	2018	2019
Σύνολο	57,2	34,5	30,7	35,9	36,4
Κίνα	33,4	22,3	15,0	25,6	25,8
Ρωσία	3,4	3,5	6,3	3,9	3,3
Μ. Βρετανία	6,2	2,3	0,7	2,0	1,4
Ελβετία	2,3	2,6	2,9	1,6	0,6
Τουρκία	5,0	0,6	0,3	1,7	1,1

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Τατζικιστάν

2.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 2020

Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, το 2020 επικρατεί εξορισμού σημαντική οικονομική ύφεση με την διατάραξη της οικονομικής δραστηριότητας λόγω πανδημίας. Αναμένεται σημαντική μείωση των μεταναστευτικών εμβασμάτων με άμεση επίπτωση στην αγοραστική ικανότητα των νοικοκυριών και δη στην αγορά τροφίμων.

2.5. ΔΙΕΘΝΗΣ ΘΕΣΗ ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ

- Το Τατζικιστάν είναι μέλος της Παγκόσμιας Τράπεζας και της International Development Assistance (IDA) από το 1993.
- Η Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας μεταξύ ΕΕ και Τατζικιστάν υπεγράφη στις 14/10/2004. Η εν λόγω Συμφωνία κυρώθηκε από την Ελλάδα την 9^η Ιουλίου 2009.
- Το 2013 προσχώρησε στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.
- Είναι μέλος της Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών
- Αποτελεί το λιγότερο ανεπτυγμένο μέλος της Islamic Development Bank και απολαμβάνει ιδιαίτερα χαμηλότοκων δανείων και χρηματοδοτήσεων.

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ

3.1. ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Το διμερές εμπόριο είναι εξαιρετικά περιορισμένο και παρουσιάζει συγκυριακές διακυμάνσεις: Έτσι το 2019 ανήλθε ο όγκος εμπορίου σε 770 χιλ. Ε (μείωση κατά 57,5% σε σχέση με το 2019) και ταυτίζεται με το σύνολο των ελληνικών εξαγωγών.

Πίνακας 4: Διμερές εμπόριο

Διμερές Εξαγωγικό Εμπόριο Ελλάδας-Τατζικιστάν						
	2015	2016	2017	2018	2019	2018-2019 (μεταβολή %)
Ελληνικές Εξαγωγές	N/A	51.369	258.456	1.818.707	774.417	-57,42%

Ελληνικές Εισαγωγές	N/A	276.521	174.697	1.334	0	-100,00%
Εμπορικό Ισοζύγιο	N/A	-225.152	83.759	1.817.373	774.417	-57,39%
Όγκος Εμπορίου	N/A	327.890	433.153	1.820.041	774.417	-57,45%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Οι ελληνικές εξαγωγές το 2019 αφορούσαν πέτρες προς λάξευση καθώς και σύρματα και καλώδια, οι δε παλαιότερες από τα Τατζικιστάν κυρίως πλαστικά είδη.

3.2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το Τατζικιστάν μπορεί να αποτελέσει ενδιαφέροντα προορισμό επιχειρηματικότητας παρουσιάζοντας ευκαιρίες αλλά και ανάλογο κίνδυνο για τους ενδιαφερόμενους για την αξιοποίηση του ορυκτού της πλούτου, αλλά και στην βιομηχανία τροφίμων, υφασμάτων, ένδυσης και δομικών υλικών.

Παράλληλα, λαμβάνει σημαντική αναπτυξιακή βοήθεια από την διεθνή κοινότητα, μέσω της οποίας υλοποιείται σειρά έργων υποδομής στην χώρα.

Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω, οι δυνατότητες δημιουργίας του θεσμικού πλαισίου για την υποβοήθηση της ενδυνάμωσης των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων των δύο χωρών και την προώθηση της εκατέρωθεν επιχειρηματικότητας αξίζει να διερευνηθούν.

4. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Προεδρία	www.prezident.tj
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας	www.met.tj
Υπουργείο Οικονομικών	http://minfin.tj/
Υπουργείο Μεταφορών	http://www.mintrans.tajnet.com/
Υπουργείο Γεωργίας	https://moa.tj/eng
Υπουργείο Εξωτερικών	http://www.mid.tj/
Εθνική Υπηρεσία Στατιστικής	http://www.stat.tj/english/home.htm
Υπηρεσία Τελωνείων	https://customs.tj/
Οργανισμός Τυποποίησης, Πιστοποίησης και Ελέγχου του Εμπορίου	http://standard.tj/en/
ΕΒΕ Tajikistan Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο SODG Region	https://tpp.tj https://tpp-sugd.tj/ru/about-us/cci-of-republic-of-tajikistan/
Κρατική επιτροπή προσέλκυσης επενδύσεων και διαχείρισης κρατικής περιουσίας	http://tajiinvest.tj/en
Κεντρική Τράπεζα Τατζικιστάν	https://nbt.tj/en
Ειδήσεις	https://www.tajikistannews.net/